

УДК 371.212.3

Лариса КАРПОВА

ORCIDiD: 0000-0002-3481-8324

кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Департаменту науки і
освіти Харківської обласної
державної адміністрації, м. Харків,
Україна

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА СИСТЕМА СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬО- РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ШКОЛИ-ІНТЕРНАТУ НОВОГО ТИПУ «ОБДАРОВАНІСТЬ»

Анотація. У дослідженні запропоновано підходи до побудови концептуальної моделі науково-методичної системи створення освітньо-розвивального середовища школи-інтернату нового типу «Обдарованість». Вибір напрямку наукової роботи обумовлено тим, що одним із пріоритетних завдань сучасної освіти виступає проблема формування творчої еліти нації як такої, що значною мірою впливатиме на економічний розвиток держави. Тому зрозумілою є підвищена увага української наукової спільноти до питань формування обдарованої особистості на усіх щаблях освітньої системи, серед яких особливе місце займають школи-інтернати для обдарованих дітей.

Проектування моделі дослідження проводилось за наступними етапами: визначення методологічних підстав для моделювання, постановка мети моделювання та конструювання моделі. Серед методологічних основ моделі було виділено такі, як системний, синергетичний, компетентнісний, кластерний та особистісно-діяльнісний підходи. Модель будувалась з урахуванням принципів науковості, дитиноцентризму, диференціації та індивідуалізації, транспарентності, а також партнерства. Мета моделі визначалась на стратегічному (створення освітньо-розвивального середовища школи-інтернату для обдарованих дітей) та тактичному (цілепокладання педагогічного колективу школи-інтернату та обдарованих учнів у напрямі формування компетентного випускника; цільова робота педагогів цього закладу освіти у напрямі активізації самоосвітнього каналу для розвитку власної компетентності; коригування мети діяльності професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти для реалізації зв'язків зі школою-інтернатом на дуальній основі на базі кластеру) рівнях. Представлена модель включає такі взаємопов'язані підсистеми, як:

методологічну організаційно-діагностичну, змістовно-супровідну та моніторингово-коригувальну. Такий підхід створює необхідні умови для формування обдарованого учня. Подальші дослідження будуть спрямовані на створення діагностичної системи моніторингу освітньо-розвивального середовища школи-інтернату для обдарованих дітей.

Ключові слова: діагностична підсистема; змістовно-супровідна підсистема, концептуальна модель, методологічна організаційно-діагностична підсистема, моніторингово-коригувальна підсистема, обдарований учень.

Вступ. Сучасне індустріально-технологічне суспільство ставить перед освітою нові вимоги до підготовки фахівців, від яких, у першу чергу, вимагає мобільності, креативності та гнучкості. Тож одним із пріоритетних завдань у цьому контексті виступає формування творчої еліти, яка стане основою інноваційного потенціалу будь-якої країни. Саме цей контингент значною мірою впливатиме на економічний розвиток держави, що визначить у підсумку її рейтинг на світовому рівні. Тому зрозумілою є підвищена увага української наукової спільноти до питань формування обдарованої особистості на усіх щаблях освітньої системи. До їх числа належать й заклади загальної середньої освіти, серед яких особливе місце займають школи-інтернати для обдарованих дітей. Однак сьогодні чітко простежується суперечність між нагальними вимогами суспільства до необхідності формування інноваційного потенціалу нації та недостатньою розробленістю підходів до обґрунтування та розробки науково-методичних систем формування середовищних умов для вирішення цього завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання моделювання систем знаходяться серед тих, що активно вивчаються науковцями (В. Афанасьєв, Б. Глинський, І. Новик, Г. Суходольський та ін.). Сьогодні в освіті досліджується моделювання педагогічних систем і процесів (А. Богатирьов, І. Лебедева, Є. Лодатко, Ю. Тарський, І. Устинова, М. Ядровська та ін.). При цьому особливої уваги потребують питання

моделювання систем щодо створення освітньо-розвивальних середовищ для обдарованих особистостей.

Мета статті полягає в обґрунтуванні системи освітньо-розвивального середовища школи-інтернату для обдарованих дітей. Завданням дослідження є створення моделі науково-методичної системи освітньо-розвивального середовища школи-інтернату нового типу «Обдарованість».

Виклад основного матеріалу. Увага представлено дослідження буде концентрувалась на створенні моделі науково-методичної системи освітньо-розвивального середовища комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», який став базою для проведення ряду педагогічних експериментів всеукраїнського рівня.

Сучасні дослідники вважають, що модель – це «штучно створена система елементів, які з певною точністю відображають певні властивості, сторони, зв'язки об'єктів, що вивчаються» [2, с. 120].

Аналіз першоджерел показав, що на сучасному етапі в теорії моделювання існує наступна класифікація моделей [3, с. 67]:

1. Перша група моделей – фізичні, що мають природу, схожу з оригіналом.
2. Друга група моделей – матеріально-математичні.
3. Третя група моделей – логіко-семіотичні, які конструюються з допомогою спеціальних знаків, символів та структурних схем.

Ми концентрувались на останньому типі моделей. За іншою класифікацією дослідники виділяють такі види моделей, як [1]:

- прогностична: застосовується для оптимального розподілу ресурсів та конкретизації цілей;
- концептуальна: заснована на інформаційній базі даних та програмі дій;
- інструментальна: дозволяє підготувати засоби реалізації;

- модель моніторингу: створює механізми зворотного зв'язку і способи корекції можливих відхилень від результатів, що плануються;
- рефлексивна модель: створюється для розробки рішень в умовах виникнення несподіваних і непередбачуваних обставин.

Як показав аналіз літературних джерел (О. Безумова, Е. Литкіна, Р. Наговіцин, О. Троїцька, Т. Ширікова) вчені все частіше віддають перевагу концептуальним моделям, які мають значно ширші можливості для відтворення реального об'єкта. Це логічно, оскільки саме в них, на думку І. Лебедевої, «відбиваються важливі для дослідження змістовні аспекти, фіксування яких зручно здійснювати у вигляді певної структурної моделі, яка ієрархічно упорядковує основні елементи системи та зв'язки між ними» [5, с. 30–31]. Тож і ми взяли за основу моделювання науково-методичної системи нашого дослідження саме цей вид моделі. На основі аналізу літературних джерел (А. Богатирьов, І. Устинова) було визначено наступні етапи моделювання систем:

1. Перший етап. Визначення методологічних підстав для моделювання.
2. Другий етап. Постановка мети моделювання.
3. Третій етап. Конструювання моделі з уточненням залежності між основними елементами досліджуваного об'єкта, визначенням його параметрів і критеріїв оцінки змін цих параметрів, вибір методик вимірювання.

Деталізуємо результати роботи за представленими етапами.

Розглянемо **перший етап** моделювання системи дослідження. Вибір методологічних підстав для її моделювання проводився виходячи з ідеї їх холистичності згідно специфіки роботи. Виходячи з цього, було обрано системний, синергетичний, компетентнісний, кластерний та особистісно-діяльнісний підходи. Коротко схарактеризуємо їх.

Системний підхід дозволяє розглянути освітньо-розвивальне середовище школи-інтернату як цілісну систему, яка складається з сукупності

взаємопов'язаних підсистем. Системотвірним фактором моделювання виступає мета науково-методичної системи, яка дозволяє водночас визначити особливості її реалізації.

Синергетичний підхід передбачає моделювання системи такого освітньо-розвивального середовища, яке самоорганізується за певних умов. Для цього існують всі підстави, оскільки наша модель науково-методичної системи є відкритою педагогічною системою, тому що має стійкі зв'язки, активно взаємодіє з зовнішнім середовищем. Вона має можливість реалізації нелінійного характеру розвитку, оскільки може розвиватись різними шляхами у залежності від умов та віддалена від точки рівноваги, тому що знаходиться у стані змін у залежності від зовнішніх та внутрішніх умов її існування.

Компетентнісний підхід дозволив урахувати сучасні тенденції щодо зосередження освіти на визначених та обґрунтованих компетентностях особистості. В умовах представленого дослідження його було застосовано, по-перше, для того, щоб реалізувати мету науково-методичної системи та водночас якісно виконати завдання першого ключового компоненту Нової української школи, а саме того, який передбачає новий «зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві сучасних учнів» [7, с. 7]. По-друге, відомо, що «на етапі модернізації сучасної освіти в Україні особливої гостроти й актуальності набувають питання підвищення й розвитку професійної компетентності вчителів» [12, с. 89]. І це закономірно, адже компетентного учня може виховати лише такий же вчитель. Тож одним з напрямів створення науково-методичної системи слід обрати створення умов для підтримання компетентності педагогічних працівників школи-інтернату на рівні сучасних вимог при роботі з обдарованими учнями.

Кластерний підхід дозволяє вийти на принципово новий рівень формування взаємин між школою-інтернатом для обдарованих дітей та

зкладами вищої освіти. Ми погоджуємось з А. Салаєвою, яка вважає, що саме кластерний підхід формує можливості для інтенсивного розвитку його суб'єктів [9]. На основі цього підходу було організовано дуальне навчання обдарованих учнів, яке передбачало організацію навчання на основі кластеру, який синтезував їхню шкільну підготовку та навчання на базі закладів вищої освіти. Для створення такого кластеру слід провести значну організаційну роботу, яку необхідно підкріпити відповідними угодами між закладами освіти.

Особистісно-діяльнісний підхід слід обрати в якості методологічного орієнтира, виходячи з необхідності поєднання особливих умов навчальної діяльності на основі дуального навчання в умовах кластеру та творчої сутності обдарованого учня. На його основі створюються індивідуальні траєкторії їхнього навчання. Подальша робота йшла у напрямі обґрунтування принципів моделі системи дослідження. Поняття «принцип» розглядається як «вихідне положення певного вчення, теорії; керівна ідея, основне правило діяльності [10, с. 227]. Саме принципи стають підґрунтям ідеології створення моделі нашого дослідження. Враховуючи підходи ряду дослідників було виділено наступні **принципи науково-методичної системи** дослідження:

–принцип науковості: реалізується через активне застосування наукових теорій, підходів, технологій до формування обдарованої особистості. Водночас повинен активно використовуватись канал співпраці школи-інтернату з провідними науковими закладами України у сфері освіти з метою вироблення рекомендацій для створення освітньо-розвивального середовища школи-інтернату на науковій основі. Відзначимо, що цю місію можна покласти на провідні заклади України у сфері освіти. Серед них:

1. Науково-методична рада МОН України.
2. Інститут обдарованої дитини НАПН України.
3. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти.
4. Інститут педагогіки НАПН України.

5. Заклади неперервної освіти тощо.

Завдяки їх когерентній взаємодії школа-інтернат для обдарованих дітей матиме науково обґрунтовані рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу, змогу забезпечити педагогам спілкування з науковцями через проведення конференцій, круглих столів тощо.

– принцип дитиноцентризму: дозволить поставити обдарованого учня як основного споживача освітніх послуг у центр освітньо-розвивального середовища і реалізувати таким чином одну з тез Нової української школи щодо того, що кожна дитина – «неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями» [7, с. 14].

– принцип диференціації та індивідуалізації: забезпечить урахування фізичних, психологічних особливостей обдарованих учнів під час навчання. Причому принцип диференціації в умовах нашого дослідження надасть змогу провести формування навчальних класів за результатами діагностики їхніх схильностей для організації дуального навчання. У середині навчальних груп діятиме принцип індивідуалізації. Саме цей принцип, вважає Г. Терещук, дозволяє реалізувати ідеї компетентнісного підходу, індивідуальної траєкторії навчання, змінити роль учителя за рахунок акценту на його консультативно-авторській функції [11, с. 12].

– принцип транспарентності: дозволить реалізовувати вимоги до прозорості у комунікаціях, інформаційній взаємодії, доступності у співпраці з усіма суб'єктами середовища. Саме поняття «транспарентність» (від лат. Trans – прозорий, рагео – бути очевидним, проявлятися) розглядається як «достовірність, ясність і можливість перевірки відомостей про що-небудь; відсутність таємності» [14]. Транспарентність передбачає відкритість інформації у закладі освіти, яку забезпечують «сукупність цілеспрямованих управлінських заходів, необхідних для управління інформацією про стан освітнього процесу, можливі ризики зовнішнього середовища, засоби і форми

взаємодії з іншими суб'єктами ринку освітніх послуг» [6, с. 44]. При цьому було встановлено, що інформаційну відкритість науковці розглядають на двох рівнях: пасивному й активному. Причому пасивний рівень «передбачає інформування (формування інформаційних ресурсів та забезпечення до них відкритого доступу); активний – опрацювання інформації (консультування, діалог, вироблення спільних рішень) [6, с. 45]. Ми зосереджували увагу на активному рівні, оскільки саме він дозволяє сформувати партнерські відносини, які є вкрай важливими за наших умов.

– принцип партнерства: реалізує основні підходи педагогіки партнерства, суть якої – «спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками ... учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат [7, с. 14]. Значною мірою він пов'язаний з принципом транспарентності та є його логічним продовженням.

Проведемо аналіз **другого етапу** створення науково-методичної моделі системи дослідження, який передбачає визначення мети моделювання. Мета визначається як те, до чого прагне будь-яка система. При цьому вона повинна відповідати певним характеристикам для її успішної реалізації (бути конкретною та вимірюваною, орієнтованою в часі, досяжною, гнучкою, зрозумілою, сумісною та неруйнівною) [13, с. 116–117]. Як зазначає О. Новиков, цілі, що визначаються педагогічними системами, мають різні рівні [8, с. 117], тобто є ієрархічними. Виходячи з цього, ми розглядаємо мету науково-методичної системи нашого дослідження на двох рівнях: на стратегічному та тактичному. Стратегічною метою науково-методичної моделі системи дослідження є створення освітньо-розвивального середовища школи-інтернату для обдарованих дітей як основи реалізації їхнього творчого потенціалу. Тактична мета конкретизувала стратегічну мету за рядом напрямів. За наших умов це були такі, як цілепокладання педагогічного колективу школи-інтернату та обдарованих учнів у напрямі формування компетентного

випускника; цільова робота педагогів цього закладу освіти у напрямі активізації самоосвітнього каналу для розвитку власної компетентності для ефективної роботи з обдарованими учнями; коригування мети діяльності професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти для реалізації зв'язків зі школою-інтернатом на дуальній основі на базі кластеру.

Визначимось з **третім етапом** створення науково-методичної моделі системи дослідження, а саме з її конструюванням. При конструюванні моделі системи нашого дослідження ми виходили з того, що для цього необхідно реалізувати принаймні три моделі: по-перше, модель вихідного стану системи; по-друге, модель процесу перетворення системи і, по-третє, модель бажаного стану системи, що демонструє досягнення мети педагогічного дослідження, які, як зазначає В. Загвязінський, можуть бути поєднані в одній складній моделі [4, с. 7]. Керуючись цим підходом, ми проектували підсистеми нашої моделі. Враховуючи проведений попередній аналіз, ми розглядатимемо модель системи нашого дослідження як конструкт, який відтворює визначені взаємозв'язки таких підсистем, як:

1. **Методологічна управлінсько-діагностична підсистема**, яка дозволить реалізувати функцію вхідної моделі, оскільки одним із її завдань є діагностика обдарованого учня під час його вступу до школи-інтернату. Вона стає вихідною точкою розбудови індивідуальної траєкторії подальшого навчання з застосуванням дуальної підготовки в умовах кластера. До складу цієї підсистеми слід ввести такі компоненти, як методологічний (включає методологічні підходи та принципи), організаційний (включає предметно-просторову та управлінську складову) та діагностичний (включає спеціалізаційну складову і передбачає діагностику учнів та встановлення спеціалізації їхнього дуального навчання). Зазначимо, що організаційний компонент дозволяє забезпечити предметно-просторовий комфорт учнів через підвищену увагу до шкільних приміщень, кімнат проживання учнів, лабораторій, бібліотеки, їдальні тощо, оскільки

школа-інтернат стає для них на тривалий час домівкою. У функції цього ж компоненту було включено забезпечення управлінських заходів з обрання та реалізації шляхів керування системою через дії адміністрації, педагогічної та методичної рад тощо.

2. Змістовно-супровідна підсистема бере на себе функцію процесу перетворення, оскільки саме на її основі реалізуються шляхи розкриття творчого потенціалу обдарованої особистості на основі застосування удосконаленого змісту, форм, методів та засобів навчання на дуальній основі в умовах кластеру. До її складу слід включити такі компоненти, як змістовний (включає складові взаємодії учнів зі сферами середовища, організації роботи з педагогічними працівниками та дуального навчання в умовах кластеру) та супровідний (включає такі складові, як співпраця з МОН та провідними науковими закладами, педагогічним колективом школи-інтернату, з батьками та громадою).

3. Моніторингово-коригувальна підсистема виконує функцію з визначення бажаного стану системи через моніторинг стану як самого середовища, так і сформованості суб'єктів в його умовах з метою подальшого внесення змін (у разі необхідності) до мети моделі науково-методичної системи. Внаслідок такого підходу реалізується принцип циклічності та система стає керованою.

Важливою складовою моделі науково-методичної системи нашого дослідження виступають форми, методи та засоби її функціонування. Їх визначення обумовлено стрижневою ідеєю моделі, яка передбачає розкриття потенціалу обдарованого учня. При їх визначенні ми виходили з того, що освітнє середовище повинно мати різні сфери розвитку, які актуалізуються в найголовнішій сфері – саморозвитку і самореалізації особистості (А. Каташов). Створену в ході дослідження модель науково-методичної системи створення освітньо-розвивального середовища школи-інтернату нового типу «Обдарованість» наведено на рис. 1.

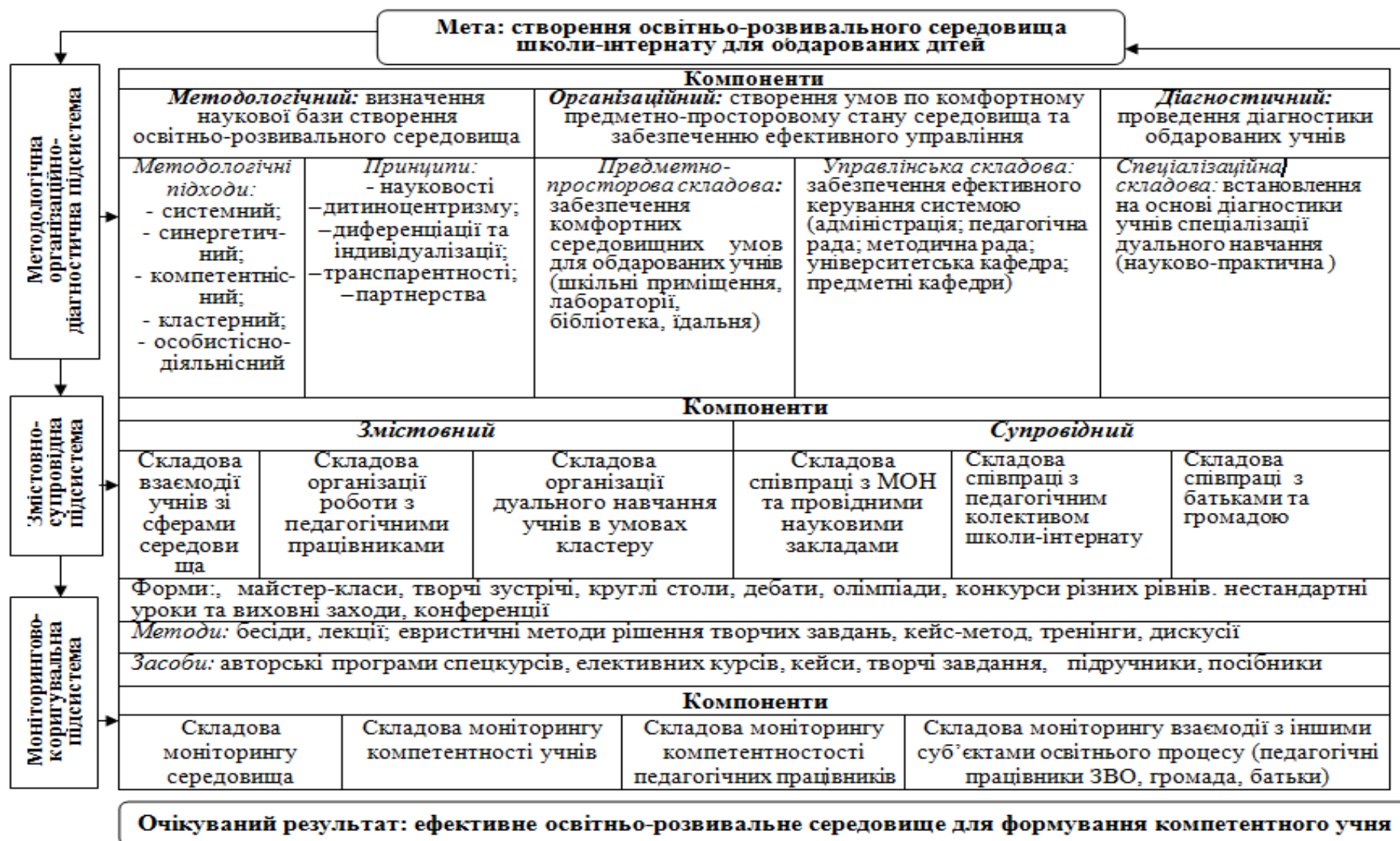

Рис. 1. Модель системи створення освітньо-розвивального середовища для обдарованих дітей

Висновки. Таким чином, у дослідженні запропоновано концептуальну модель науково-методичної системи створення освітньо-розвивального середовища школи-інтернату нового типу «Обдарованість», що включає такі взаємопов'язані підсистеми, як методологічну організаційно-діагностичну підсистему (дозволяє визначитись з методологічними основами середовища; систематизувати його управлінську роботу; реалізувати діагностику обдарованого учня під час його вступу до школи-інтернату з метою застосуванням дуальної підготовки в умовах кластера на основі індивідуальної траєкторії навчання); змістовно-супровідну підсистему, яка дозволяє реалізувати шляхи розкриття творчого потенціалу учня на основі застосування удосконаленого змісту, форм, методів та засобів навчання на основі дуального навчання в умовах кластера) та моніторингово-коригувальну підсистему (виконує функцію моніторингу стану як самого середовища, так і сформованості суб'єктів в його умовах з метою подальшого коригування мети моделі системи). Подальші дослідження можуть бути спрямовані на створення діагностичної системи моніторингу освітньо-розвивального середовища школи-інтернату для обдарованих дітей.

Використана література

1. Богатырев А.И. Теоретические основы педагогического моделирования: сущность и эффективность / А.И. Богатырев, И.М. Устинова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу: http://www.rusnauka.com/SND/Pedagogica/2_bogatyrev.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. – К.–Вінниця, ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.
3. Гуменюк Т.Б. Моделирование в педагогической деятельности / Т.Б. Гуменюк // Научный часопис Национального педагогического университета имени М.П. Драгоманова. Серия: Проблемы трудовой та професійної підготовки: [зб. наук. праць]. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 7. – С. 66–72.

4. Загвязинский В.И. Моделирование в структуре социально-педагогического проектирования / В.И. Загвязинский // Моделирование социально-педагогических систем: материалы региональной научно-практической конференции (16–17 сентября 2004 г.). – Пермь: Перм. гос. пед. ун-т, 2004. – С. 6–11.

5. Лебедева И.П. Моделирование как метод исследования социально-педагогических систем / И.П. Лебедева // Моделирование социально-педагогических систем: матер. региональной науч.-практ. конференции (16-17 сентября 2004 г.). – Пермь : Перм. гос. пед. ун-т, 2004. – С. 29–36.

6. Назаренко В.С. Інформаційна відкритість закладу освіти як ознака транспарентності управління / В.С. Назаренко, Л.М. Назаренко // Імідж сучасного педагога. – 2018. – №6. – С. 43–47.

7. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / урядники Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова, І. Коберник, В. Ковтунець та ін. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

8. Новиков А.М. Методология учебной деятельности. – Москва : 2005, Эгвес. – 176 с.

9. Салаева А.Л. Моделирование культурно-образовательного пространства общеобразовательного учреждения на основе кластерного подхода : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Чебоксары, 2015. – 148 с.

10. Соціологія: словник термінів і понять / за заг. ред. Є.А. Біленького та М.А. Козловця. – Київ : Кондор, 2006. – 372 с.

11. Терещук Г. Індивідуалізація навчання в контексті ідей концепції Нової української школи / Г. Терещук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія «Педагогіка». – 2017. – № 2. – С. 6–16.

12. Чухан І.Б. Розвиток професійної компетентності вчителя / І.Б. Чухан // Таврійський вісник освіти. – 2017. – № 1 (57). – С. 89–94.

13. Шегда А.В. Менеджмент : [підручник] / А.В. Шегда. – Київ : Знання, 2004. – 687 с.

14. Яценко Н.Е. Толковый словарь обществоведческих терминов / Н.Е. Яценко. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу : http://www.slovarnik.ru/html_tsot/t/transparentnost5.html].

References

1. Bogatyrev A.I. Teoreticheskie osnovy pedagogicheskogo modelirovaniya : sushchnost i effektivnost / A.I Bogatyrev, I.M. Ustinova. [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa do resursu: http://www.rusnauka.com/SND/Pedagogica/2_bogatyrev.

2. Honcharenko S.U. Pedagogichni doslidzhennia. Metodolohichni porady molodym naukovtsiam / S.U. Honcharenko. – Kyiv-Vinnytsia, DOV «Vinnytsia», 2008. – 278 s.

3. Humeniuk T.V. Modeliuvannia v pedagogichnii diialnosti / T.V. Humeniuk // Naukovi chasopys Natsionalnoho pedagogichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Serii: Problemy trudovoi ta profesiinoi pidhotovky : [zb. nauk. prats]. – Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2010. – Vyp. 7. – S. 66–72.

4. Zagvyazinskiy V.I. Modelirovanie v strukture sotsialno-pedagogicheskogo proektirovaniya / V.I. Zagvyazinskiy // Modelirovanie sotsialno-pedagogicheskikh sistem: materialy regionalnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii (16–17 sentyabrya 2004 g.). – Perm: Perm. gos. ped. un-t, 2004. – S. 6–11.

5. Lebedeva I.P. Modelirovanie kak metod issledovaniya sotsialno-pedagogicheskikh sistem / I.P. Lebedeva // Modelirovanie sotsialno-pedagogicheskikh sistem: materialy regionalnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii (16–17 sentyabrya 2004 g.). – Perm: Perm. gos. ped. un-t, 2004.– S. 29–36.

6. Nazarenko V.S. Informatsiina vidkrytist zakladu osvity yak oznaka transparentnosti upravlinnia / V.S. Nazarenko, L.M. Nazarenko // Imidzh suchasnoho pedahoha. – 2018. – № 6. – S. 43–47.

7. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly / uriadnyky Hrynevych L., Elkin O., Kalashnikova S., Kobernyk I., Kovtunets V. ta inshi. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhim dostupa do resursu: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

8. Novikov A.M. Metodologiya uchebnoy deyatelnosti. – Moskva : 2005, Egves. – 176 s.

9. Salaeva A.L. Modelirovanie kulturno-obrazovatel'nogo prostranstva obshcheobrazovatel'nogo uchrezhdeniya na osnove klasternogo podkhoda : dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Cheboksary, 2015. – 148 s.

10. Sotsiolohiia: slovnyk terminiv i poniat / za zah. red. Bilenkoho Ye. A. ta Kozlovtsia M.A. – Kyiv : Kondor, 2006. – 372 s.

11. Tereshchuk H. Indyvidualizatsiia navchannia v konteksti idei kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly / H. Tereshchuk // Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedagogichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka. Serii «Pedagogika». – 2017. – № 2. – S. 6–16.

12. Chukhan I.V. Rozvytok profesiinoi kompetentnosti vchytelia / I. V. Chukhan // Tavriiskyi visnyk osvity. – 2017. – № 1 (57). – S. 89–94.

13. Shehda A.V. Menedzhment : [pidruchnyk] / A.V. Shehda. – Kyiv : Znannia, 2004. – 687 s.

14. Yatsenko N.Ye. Tolkovyy slovar obshchestvovedcheskikh terminov / N.Ye. Yatsenko. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa do resursu: http://www.slovarnik.ru/html_tsot/t/transparentnost5.html].

Лариса Георгиевна Карпова

кандидат педагогических наук, доцент, директор Департамента науки и образования Харьковской областной государственной администрации,
г. Харьков, Украина

**НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКАЯ СИСТЕМА СОЗДАНИЯ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-РАЗВИВАЮЩЕЙ СРЕДЫ ШКОЛЫ-
ИНТЕРНАТА НОВОГО ТИПА «ОДАРЕННОСТЬ»**

Аннотация. В исследовании предложены подходы к построению концептуальной модели научно-методической системы создания образовательно-развивающей среды школы-интерната нового типа «Одаренность». Выбор направления научной работы обусловлено тем, что одной из приоритетных задач современного образования выступает проблема формирования творческой элиты нации которая, в значительной мере будет влиять на экономическое развитие государства. Поэтому понятно повышенное внимание украинского научного сообщества к вопросам формирования одаренной личности на всех ступенях образовательной системы, среди которых особое место занимают школы-интернаты для одаренных детей.

Проектирование модели исследование проводилось согласно следующим этапам: определение методологических основ для моделирования, постановка цели моделирования и конструирование модели. Среди методологических основ модели было выделено такие, как системный, синергетический, компетентностный, кластерный и личностно-деятельностный подходы. Модель строилась с учетом принципов научности, детоцентризма, дифференциации и индивидуализации, транспарентности, а также партнерства. Цель модели определялась на стратегическом (создание образовательно-развивающей среды школы-интерната для одаренных детей) и тактическом (целеполагания педагогического коллектива школы-интерната и одаренных учеников в направлении формирования компетентного выпускника; целевая работа педагогов этого заведения образования в направлении активизации самообразовательного канала для развития собственной компетентности; корректировка цели деятельности профессорско-преподавательского состава заведений высшего образования для реализации связей со школой-интернатом на дуальной основе на базе кластера) уровнях. Представленная

модель включает такие взаимоувязанные подсистемы, как: методологическую организационно-диагностическую, содержательно-сопроводительную и мониторингово-корректирующую. Такой подход создает необходимые условия для формирования одаренного ученика. Дальнейшие исследования будут направлены на создание диагностической системы мониторинга образовательно-развивающей среды школы-интерната для одаренных детей.

Ключевые слова: диагностическая подсистема; содержательно-сопроводительная подсистема, концептуальная модель, методологическая организационно-диагностическая подсистема, мониторингово-корректирующая подсистема, одаренный ученик.

Larysa G. Karpova

Ph.D of Pedagogical Science, Director of the Department of Science and Education Kharkiv Regional State Administration,
Kharkiv city, Ukraine

SCIENTIFIC-METHODICAL SYSTEM OF CREATING AN ENVIRONMENT CONDUCTIVE TO LEARNING IN THE BOARDING SCHOOL OF THE NEW TYPE «OBDAROVANIST»

Abstract. The study proposes approaches to the construction of a conceptual model of scientific and methodological system for creating an environment conducive to learning in the boarding school of the new type of «Obdarovanist». The choice of the direction of scientific work is determined by the fact that one of the priorities of modern education is the problem of formation of the creative elite of the nation as the people, who will largely affect the economic development of the state. Therefore, it is clear that the attention of the Ukrainian scientific community to the formation of a gifted person at all levels of the educational system increased, and a special place here is taken by boarding schools for gifted children.

The study was carried out in the following stages: the definition of methodological grounds for modeling, setting the goal of modeling and design of the model. Systemic, synergetic, competence, cluster and personality-activity approaches were marked among the methodological foundations of the model. The model was built basing on the principles of scientific character, child-centrism, differentiation and individualization, transparency, and partnership. The purpose of the model was determined on the strategic (creation of an environment conducive to learning in the boarding school for gifted children) and tactical (goal-setting of the teaching staff of the boarding school and gifted students in the direction of the formation of a competent graduate; the target

work of teachers of this educational institution in the direction of activating the self-educational channel for the development of their own competence; adjusting the purpose of the activities of the teaching staff of higher education institutions for the implementation of relations with the boarding school on a dual basis on the basis of the cluster) levels. The presented model includes such interconnected subsystems as methodological organizational and diagnostic, content-accompanying and monitoring and corrective. This approach creates the necessary conditions for the formation of a gifted student. Further research will be aimed at creating a diagnostic system for monitoring the educational and developing environment of the boarding school for gifted children.

Key words: diagnostic subsystem; content-accompanying subsystem, conceptual model, methodological organizational-diagnostic subsystem, monitoring and correction subsystem, gifted student.

Стаття надійшла до редакції 11 квітня 2018 року

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор Л.В. Штефан